

Sygn. akt I ACa 147/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu – Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jan Gibiec
Sędziowie:	SSA Małgorzata Bohun (spr.) SSA Aleksandra Marszałek
Protokolant:	Teresa Wróbel - Płatek

po rozpoznaniu w dniu 6 marca 2013 r. we Wrocławiu na rozprawie

sprawy z powództwa **S. S. (1)**

przeciwko (...) „(...)” w K., **Zakładowi (...) s.c. R. U. i D. N. w K.**

o nakazanie i zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy

z dnia 13 grudnia 2012 r. sygn. akt I C 1842/12

oddala apelację.

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Świdnicy Wydział I Cywilny w punkcie I nakazał pozwanemu M. F. do wyznaczenia powodowi S. S. (1) na terenie Cmentarza Komunalnego w K. przy

ul. (...) w określonym miejscu, wolnego miejsca pod grób ziemny, w miejsce utraconego miejsca po grobie oznaczonym pierwotnie numerem (...) przy uwzględnieniu wniesionej przez powoda opłaty za okres 20 lat, licząc od dnia 27 listopada 2001 r.; w punkcie II oddalił dalej idące powództwo wobec

M. F. o zapłatę 2.500,00 zł; w punkcie III oddalił powództwo o zapłatę kwoty 2.500,00 zł wobec pozwanych R. U. i D. N. współników Zakładu (...) s. c. w K.; w punkcie IV zniósł wzajemne koszty między powodem a pozwanym M. F. oraz w punkcie V zasądził od powoda na rzecz pozwanych R. U. i D. N. solidarnie kwotę 617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia faktyczne: W roku 1978 babka powoda K. S. została pochowana na cmentarzu komunalnym w K.. W dniu 27 listopada 2001 r. powód uiścił 100 zł tytułem opłaty za grób

zmarłej K. S. oznaczony symbolem (...). Powód uiszczył opłatę za dalsze 20 lat z myślą, że w przyszłości urządzi w tym samym miejscu swój grób i zostanie w nim pochowany.

W grudniu 2003 r. zmarł ojciec powoda. Wówczas powód zlecił ekshumację zwłok K. S. i jej szczątki zostały przeniesione do grobu rodzinnego. Powód ustalił z ówczesnym zarządem cmentarza w osobach R. U. i D. N., że mimo ekshumacji zwłok babki rezerwacja miejsca zostanie utrzymana. W miejscu pierwotnego pochówku K. S. powód położył płytę z jej nazwiskiem i co roku przynosił kwiaty. Któregoś razu powód stwierdził, że płyta z nazwiskiem babki została usunięta. Powód ustawił w tym miejscu krzyż i w późniejszym czasie przynosił kwiaty. W 2010 r. powód zauważył, że w miejscu pochówku jego babki została pochowana inna osoba. W celu wyjaśnienia tej sytuacji udał się do Zakładu (...) s.c. prowadzonego przez R. U. i D. N.. Wówczas powód dowiedział się, że zarząd cmentarza zmienił się i obecnie cmentarzem zarządza M. F..

Zarząd cmentarzem komunalnym w K. przy ul. (...) do końca stycznia 2010 r. sprawowały pozwane R. U. i D. N.. Od lutego 2010 r. zarząd sprawuje pozwany M. F.. W dniu 1 lutego 2010 r. pozwany otrzymał z Urzędu Miasta w K. inwentaryzację cmentarza w formie elektronicznej.

W maju 2010 r. M. F. uznał, że po ekshumacji zwłok

K. S. nie można traktować miejsca po jej pochówku grobem. Pozwany podjął decyzję o pochówku innej osoby, kierując się postanowieniami regulaminu korzystania z cmentarzy komunalnych na terenie Gminy Miejskiej K. z 25 czerwca 2009 r. Pozwany M. F. posiadał zeszyt opłat poprzedniego zarządcy, w którym było odnotowane, że miejsce jest opłacone do 2021 r., natomiast z elektronicznego systemu wynikało, że miejsce na grób jest wolne, zaś K. S. jest pochowana w innym miejscu. Pozwany nie weryfikował danych odnośnie rezerwacji miejsca przez powoda, gdyż uznał, że może być tam pochowana inna osoba – wskutek ekshumacji K. S.

i przeniesienia jej szczątków do innego grobu. Pozwany M. F. był przekonany, że w sytuacji, gdy następuje ekshumacja zwłok, to uiszczona opłata przepada, zaś miejsce z którego nastąpiła ekshumacja zwłok nie jest automatycznie rezerwowane i powód powinien zastrzec, że chce być w tym miejscu pochowany. Pozwany M. F., przejmując zarząd, nigdy nie zwrócił się do pozwanych R. U. i D. N. ani do Urzędu Miasta w K.

o przekazaniu mu pełnej dokumentacji cmentarza, dlatego nie dysponował ewidencją zmarłych pochowanych na cmentarzu, w której poprzedni zarządca zaznaczył, że miejsce po K. S. zostało zarezerwowane dla S. S. (1).

W dniach 1 lutego 2010 r. i 5 lutego 2010 r. pozwany M. F.

otrzymał z Gminy Miejskiej K. dokumentację prowadzoną dla cmentarzy komunalnych przy ul. (...) i przy ul. (...) w postaci: ksiąg osób

pochowanych na cmentarzu, alfabetycznego spisu osób pochowanych, zeszytu

opłat i kart zgonu. Powyższa dokumentacja została odebrana od Zakładu (...) s.c. prowadzona przez pozwane i przekazana pozwanemu M. F. na podstawie protokołu przekazania dokumentów.

Pismem z dnia 14 czerwca 2010 r. powód zwrócił się do pozwanego

M. F. z propozycją ugody. Powód zaproponował, że wybierze sobie miejsce na cmentarzu komunalnym w K. na grób rodzinny. Powód uważał, że opłata, którą uiszczył w 2001 r. powinna być zaliczona do 2017 r. za wskazane przez niego miejsce. Ponadto powód domagał się od pozwanego M. F.

5.000 zł tytułem zadośćuczynienia. Pozwany M. F. w piśmie do powoda z dnia 21 czerwca 2010 r. oświadczył, że nie uznaje jego roszczeń.

W piśmie z dnia 29 czerwca 2010 r. powód domagał się od pozwanego M. F. przekazania mu innego miejsca na cmentarzu komunalnym

w miejsce opłaconego przez niego do 2021 r. grobu oznaczonego nr (...) oraz 5.000 zł tytułem zadośćuczynienia za pochowanie w nim innej osoby z naruszeniem obowiązującego prawa. Powód wskazał, że oczekuje spełnienia swoich żądań

do dnia 7 lipca 2010 r. Pozwany M. F. w piśmie do powoda z dnia

12 lipca 2010 r. odmówił spełnienia jego żądań, uznając je za bezzasadne.

Pozwana R. U. w piśmie do powoda z dnia 23 lipca 2010 r. podała, że powód uiszczył wymaganą opłatę, co zostało odnotowane w zeszycie opłat. Zeszyt ten został przekazany M. F..

Powód w pismach do M. F. z dnia 23 września 2010 r. i 17 listopada 2010 r. podtrzymał swoje dotychczasowe żądania.

Pozwany M. F. w piśmie do powoda z dnia 22 listopada 2010 r. podał, że w przypadku ekshumacji i przeniesienia zwłok do innego grobu zajmowane dotychczas miejsce pozostaje w dyspozycji zarządu. Pozwany powołał się na § 6 pkt 6 uchwały Rady Miejskiej w K. z 25 czerwca 2009 r. Pozwany podkreślał, że w związku z ekshumacją miejsce na grób zwolniło się. Ponadto pozwany podał, że po ekshumacji powód mógł opłacić dotychczasowe miejsce na dalsze 20 lat, czego nie zrobił. Pozwany wskazał, że nie ponosi odpowiedzialności za poprzedniego zarządcę, gdyż zarząd sprawuje od lutego 2010 r.

Pozwany wprowadził zasadę, że po ekshumacji zwłok do osób uprawnionych zwraca się z zapytaniem, czy chcą to miejsce zatrzymać, zarezerwować, opłacić, czy rezygnują.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie powoda zasługuje na częściowe uwzględnienie. Sąd wskazał, że przyjęcie zwłok do pochowania, wybór miejsca przeznaczonego na grób oraz wybudowanie grobu są czynnościami opartymi na umowie cywilnoprawnej, o czym przesądza treść art. 7 ust. 4 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych, zatem powodowi w ramach jego uprawnień przysługuje roszczenie o zawarcie umowy, w treści której zostanie określony rodzaj grobu, co wynika z art. 12 ust. 1 oraz art. 7 ust. 3 w/w ustawy. Sąd Okręgowy zwrócił przy tym uwagę na sprzeczność pomiędzy postanowieniami regulaminu korzystania z cmentarzy komunalnych na terenie Gminy Miejskiej K. z dnia 25 czerwca 2009 r., z którego wynika, że miejsce pod grób pozostaje w dyspozycji Administratora cmentarzy, gdy przed upływem 20 lat od uiszczenia opłaty dokonana zostanie ekshumacja zwłok lub szczątków ludzkich i w tej sytuacji dotychczasowemu dysponentowi grobu zostanie zwrócona na jego wniosek część wniesionej opłaty proporcjonalnie do okresu niewykorzystanego, a regulacjami ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych, które nie przewidują takiego rozwiązania. Zgodnie z art. 7 ust. 2 w/w ustawy po upływie 20 lat ponowne użycie grobu nie może nastąpić, jeżeli jakakolwiek osoba zgłosi zastrzeżenie przeciw temu i uiszczyć opłatę przewidzianą za pochowanie zwłok. Sąd stwierdził zatem, że przepis ustawy nie uzależnia ponownego użycia grobu od tego, czy dokonana została ekshumacja lecz od tego, czy przeciw ponownemu użyciu grobu zgłoszone zostanie zastrzeżenie i uiszczona będzie opłata. Oznacza to, że dopiero upływ dwudziestoletniego terminu i brak zastrzeżenia oraz uiszczenie opłaty od grobu powoduje wygaśnięcie uprawnienia do grobu ziemnego. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że prawo do grobu ziemnego powoda nie wygasło. Zdaniem Sądu Okręgowego decydujące znaczenie w okolicznościach sprawy miał fakt, że powód nigdy się prawa do grobu nie zrzekł i bez jego zgody nie mogło nastąpić pochowanie w nim innej osoby i z tego względu orzekł jak w punkcie I wyroku.

Natomiast odnośnie żadanego przez powoda zadośćuczynienia,

Sąd Okręgowy, analizując przepis art. 448 k.c., przyjął, że zaoferowanie powodowi przez zarządcę miejsca na cmentarzu całkowicie zrekompensuje skutki naruszenia praw niemajątkowych powoda. W ocenie Sądu był to adekwatny, a przy tym nie nadmierny środek represyjny, służący usunięciu skutków naruszenia dóbr osobistych powoda. Sąd wskazał przy tym, że M. F. nie można zarzucić nasilenia złej woli, gdyż przy podejmowaniu decyzji o pochowaniu innej osoby kierował się przepisem § 6 pkt 6 regulaminu korzystania z cmentarzy komunalnych na terenie Gminy Miejskiej K., będącym załącznikiem nr 1 do uchwały nr (...) Rady Miejskiej w K. z dnia 25 czerwca 2009 r., a ponadto wprowadził zasadę, że po ekshumacji zwłok kieruje zapytania do osób uprawnionych, czy chcą zatrzymać dotychczasowe miejsce, opłacić je, czy też rezygnują z uprawnień. Z tych względów, dalej idące powództwo o zapłatę od pozwanego M. F. na rzecz powoda kwoty 2.500 zł zostało oddalone.

Podobnie Sąd oddalił powództwo w stosunku do pozwanych solidarnie

D. N. i R. U., wskazując, że nie miały one żadnego wpływu na decyzję, jaką podjął pozwany M. F..

Koszty procesu między powodem a pozwanym M. F.

zostały zniesione w myśl art. 100 k.p.c., zaś w stosunku do pozwanych

D. N. i R. U. Sąd, kierując się zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wynikającą z art. 98 k.p.c., zobowiązał powoda do zwrotu przeciwniczkom kosztów w kwocie 617 zł.

Z wyrokiem tym nie pogodził się powód S. S. (1), który wniósł apelację (k. 159-165), zaskarżając powyższe orzeczenie w części dotyczącej punktu II i zarzucając mu:

I. błędne ustalenia faktyczne, będące podstawą rozstrzygnięcia, polegające na przyjęciu, że w dacie pochówku przez pozwanego osoby zmarłej w grobie

nr (...) opłaconym przez powoda do roku 2021, wiedział on o ekshumacji z niego

K. S.;

II. naruszenie prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie

art. 448 k.c. oraz nieuzasadnione przyjęcie przez Sąd I instancji, że nie ma przesłanek do zasądzenia od pozwanego M. F. na rzecz powoda zadośćuczynienia w żądanej kwocie 2.500 zł.

Podnosząc powyższe zarzuty, powód wniósł o zmianę wyroku i zasądzenie od pozwanego M. F. na rzecz powoda kwoty 2.500 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 8 lipca 2010 r. oraz kosztami postępowania za obie instancje, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego jej rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji powód podniósł, że pozwany w chwili dysponowania grobem nr (...), nie mógł kierować się postanowieniami regulaminu, albowiem nie wiedział wówczas o ekshumacji K. S.. Ponadto wskazał, że pozwany nie dochował należytej staranności w zakresie prowadzonej przez siebie działalności administrowania cmentarzem, zaś jego działania ograniczyły się jedynie do sprawdzenia danych w utworzonym elektronicznym rejestrze grobów bez dokładnego wyjaśniania treści umowy zawartej przez powoda z poprzednim zarządcą cmentarza. Powód wskazał także, że dla oceny złej woli pozwanego znaczenie ma fakt, że konsekwentnie przez 2 lata i 8 miesięcy odmawiał mu wyznaczenia innego miejsca pochówku.

Dodatkowo Sąd Apelacyjny ustalił, co następuje:

W chwili podejmowania decyzji o pochówku innej osoby na miejscu

nr (...), M. F. nie miał wiedzy o ekshumacji zwłok K. S. z tego miejsca. Decydując się na rozdysponowanie wskazanym miejscem, pozwany kierował się informacjami znajdującymi się w utworzonym elektronicznym rejestrze grobów, z których wynikało, że miejsce nr (...) jest wolne.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie wskazać należy na ograniczony zakres apelacji. Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżony został przez powoda jedynie w części, w której Sąd oddalił roszczenie powoda o zapłatę na jego rzecz przez M. F. kwoty 2.500,00 zł tytułem zadośćuczynienia. Wobec takiego zakresu zaskarżenia Sąd Apelacyjny nie analizował kwestii prawidłowości orzeczenia znajdującego się w punkcie I wyroku

a dotyczącego usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych powoda ani kwestii oddalenia powództwa w stosunku do dalszych pozwanych.

Za podstawę rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny przyjął ustalenia faktyczne

Sądu Okręgowego, które były zbieżne z dokonaną przez Sąd odwoławczy rekonstrukcją podstawy faktycznej orzeczenia i ustalenia te Sąd odwoławczy przyjmuje za własne. Jednocześnie Sąd Apelacyjny stwierdza, iż Sąd Okręgowy trafnie wyjaśnił podstawę prawną orzeczenia z przytoczeniem prawidłowych przepisów prawa.

Sąd Apelacyjny za słuszne uznał jednak uzupełnić ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny i dla jasności rozstrzygnięcia ustalił, że w chwili podejmowania decyzji o pochówku innej osoby na miejscu nr (...) M. F. nie miał wiedzy o ekshumacji zwłok K. S. z tego miejsca, natomiast decydując się, na rozdysonowanie wskazanym miejscem pozwany kierował się informacjami znajdującymi się w utworzonym elektronicznym rejestrze grobów, z których wynikało, że miejsce nr (...) jest wolne. Potrzeba uzupełnienia stanu faktycznego w tym zakresie wynikała z faktu, że okoliczności powyższe nie zostały należycie wyeksponowane w uzasadnieniu Sądu I instancji, a skrót myślowy, którym posłużył się Sąd w uzasadnieniu swojego wyroku (k. 152), dokonując ustaleń w tym zakresie, sugeruje, że pozwany miał wiedzę o tej konkretnej ekshumacji. Ustalając te okoliczności, Sąd miał na uwadze, że nie były one w niniejszej sprawie sporne. Pozwany tak w toku postępowania przez Sądem I instancji (k. 60-60v, 79v, 142) jak

i w odpowiedzi na apelację (k. 176) potwierdził, że w chwili dysponowania spornym miejscem nie wiedział o ekshumacji K. S.. Podkreślić jednak należy, że dokonane przez Sąd odwoławczy ustalenia nie mają – wbrew twierdzeniom powoda – wpływu na ocenę prawną zachowania M. F..

Przechodząc natomiast do oceny zarzutów podniesionych w apelacji, przypomnieć należy, że powód skupił się na wykazaniu naruszenia przez

Sąd Okręgowy prawa materialnego, którego to naruszenia dopatrywał się w niewłaściwym zastosowaniu art. 448 k.c. i w konsekwencji nieuzasadnionym przyjęcie przez Sąd I instancji, że nie ma przesłanek do zasądzenia od pozwanego M. F. na rzecz powoda zadośćuczynienia w żądanej kwocie 2.500 zł.

Zgodnie z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego Sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 16 kwietnia 2002 r., sygn. akt V CKN 1010/10 (OSNC 2003/4/56), które tutejszy

Sąd przyjmuje za własne, zadośćuczynienie z art. 448 k.c. jest roszczeniem samodzielnym, przysługującym niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia naruszenia. Sąd Apelacyjny nie ma jednak wątpliwości, iż ratio legis wprowadzenia przez ustawodawcę wskazanej regulacji było stworzenie mechanizmu prawnego, który zapewniałby ochronę dóbr osobistych środkami majątkowymi jako uzupełnienie dla środków ochrony niemajątkowej wskazanych w przepisach art. 23 i 24 k.c.

W tym miejscu godzi się przypomnieć, że z treści art. 448 k.c. wyraźnie wynika, że nie w każdej sytuacji naruszenia dobra osobistego Sąd ma obowiązek zasądzić zadośćuczynienie, albowiem zadośćuczynienie uregulowane w art. 448 k.c. ma niewątpliwie charakter fakultatywny (co wynika z użytego w przepisie sformułowania, że „sąd może przyznać”).

Stanowi to istotną wskazówkę, że w konkretnych okolicznościach sprawy Sąd uprawniony jest ocenić, że brak jest przesłanek do uwzględnienia tego środka ochrony. W piśmiennictwie jako okoliczności takie wymienia się m.in. całkowite usunięcie skutków naruszenia przy pomocy innych orzeczonych środków, zachowanie się poszkodowanego albo naruszydźciela, a także intensywność naruszenia oraz rodzaj chronionego dobra. Akceptując przedstawione stanowisko odnośnie do mogących wynikać z konkretnych okoliczności sprawy przesłanek uwzględnienia roszczenia opartego na art. 448 k.c., trzeba jednocześnie stwierdzić, że okoliczności sprawy niniejszej takim przesłankom nie odpowiadają.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, podkreślić należy, że w zachowaniu M. F. trudno doszukać się takiego nasilenia złej woli, które uzasadniałoby zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda roszczenia z tytułu zadośćuczynienia, nawet przy uwzględnieniu zaostrzonych rygorów staranności wynikających z faktu, że prowadzi on działalność gospodarczą. Niewątpliwie bowiem naruszenie przez pozwanego dóbr osobistych S. S. (1)

było wynikiem uchybień, które miały miejsce wcześniej – zanim pozwany został zarządcą (okres w dacie ekshumacji) i stanowiło konsekwencją nieprawidłowości w prowadzeniu dokumentacji przez poprzedniego zarządcę cmentarza.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego dla kwestii odpowiedzialności majątkowej M. F. z tytułu zadośćuczynienia z art. 448 k.c. najistotniejsze było wyjaśnienie rozbieżności w definiowaniu pojęć „grobu ziemnego” i „miejsca rezerwowego”, które to pojęcia zostały inaczej definiowane w regulaminie korzystania z cmentarzy komunalnych na terenie Gminy Miejskiej K., będącym załącznikiem nr 1 do uchwały nr (...) Rady Miejskiej w K. z dnia

25 czerwca 2009 r., gdyż ich rozumienie stanowi klucz do oceny działań podjętych przez pozwanego. Otóż, stosownie do wskazanych regulacji przez „grób ziemny” należy rozumieć dół w ziemi, do którego składa się trumnę ze zwłokami lub urnę

i zasypuje ziemią o wymiarach określonych w rozporządzeniu, natomiast „miejscem rezerwowym” jest miejsce grzebalne przeznaczone do pochowania udostępnione osobie za życia. Uwzględniając zaś różnice w definiowaniu wskazanych pojęć, można znaleźć usprawiedliwienie dla działań podjętych przez M. F.

a związanych z rozdysponowaniem miejsca zarezerwowanego przez powoda.

Sąd nie ma wątpliwości, że M. F., dysponując spornym miejscem rezerwowym na rzecz innej osoby, miał wiedzę, że miejsce to było opłacone do

2021 r. opłatą z roku 2001 r. jako grób ziemny. Informacje takie uzyskał od poprzedniego zarządcy w momencie przejmowania obowiązków, w przekazanym mu zeszycie opłat znajdowała się bowiem informacja, że miejsce to jest opłacone właśnie jako grób (k. 37, 60). M. F. nie zdawał sobie natomiast sprawy, że zgodnie z ustaleniami ustnymi dokonanymi pomiędzy S. S. (1)

a R. U. i D. N. opłata za grób ziemny została zaliczona jako opłata za miejsce rezerwowe. Pozwany nie wiedział o tych ustaleniach, gdyż jak przyznała R. U., nie została mu przekazana ewidencja zmarłych pochowanych na cmentarzu, w której uwidoczniony był zapis, że grób po zmarłej K. S. został zarezerwowany dla S. S. (1) jako miejsce rezerwowe z opłatą do 2021 r. Z uwagi na brak informacji o rezerwacji miejsca, M. F. – wobec zaistnienia potrzeby udostępnienia miejsca grzebalnego – po sprawdzeniu w elektronicznym rejestrze grobów, ustalił, że miejsce nr (...) oznaczone zostało jako wolne, tzn. że nikt nie jest w nim pochowany (k. 80) i jako zarządca cmentarza rozporządził tym miejscem, w sposób prawidłowy wykonując postanowienia regulaminu.

Uwzględniając więc okoliczność, że pozwanemu nie została przekazana cała dokumentacja prowadzona przez poprzedni zarząd cmentarza oraz mając na uwadze, że rejestr elektroniczny był również przygotowywany przez poprzedniego zarządcę, Sąd odwoławczy stwierdził, że nie można M. F. postawić zarzutu co do złej woli w podejmowaniu działań związanych z udostępnieniem spornego miejsca innej osobie, które uzasadniałyby przyznanie powodowi zadośćuczynienia za krzywdę związaną z naruszeniem jego dóbr osobistych. Podkreślić trzeba, że powołany regulamin korzystania z cmentarzy komunalnych na terenie Gminy Miejskiej K. nie przewiduje możliwości automatycznego zaliczenia opłaty za miejsce grzebalne w przypadku ekshumacji zwłok na poczet miejsca rezerwowego dla opłacającego grób, ale zwrot opłaty dotychczasowemu dysponentowi na jego wniosek (§ 6 regulaminu). Sąd Apelacyjny uznał zatem argumentację pozwanego, w której wskazywał on, że nie widział potrzeby wyjaśniania sprawy opłaty, skoro grób został opłacony za K. S., a szczątki wskazanej osoby nie były w nim złożone, tylko znajdowały się w innym grobie, a brak było wniosku o zwrot uiszczonej przez dysponenta opłaty (§ 6 ust. 6 regulaminu).

Kierując się wskazaniem regulaminu, M. F. nie wziął pod uwagę, iż uiszczona przez powoda opłata mogła zostać zaliczona na poczet rezerwacji

i nieprawidłowo ocenił, że w takiej sytuacji uiszczona przez S. S. (2) opłata przepadła, co w konsekwencji spowodowało naruszenie dóbr osobistych powoda, jednakże – zdaniem Sądu – postępowanie pozwanego należy uznać za usprawiedliwione okolicznościami.

Dla oceny zachowania pozwanego istotne było również to, że w celu uniknięcia podobnych sytuacji w przyszłości, M. F. podjął działania zapobiegawcze i wprowadził zasadę, że po ekshumacji zwłok kieruje zapytania do osób uprawnionych, czy chcą zatrzymać dotychczasowe miejsce, opłacić je, czy też rezygnują z uprawnień.

Dodatkowo Sąd Apelacyjny popiera argumentację przedstawioną przez Sąd I instancji, z której wynika, że zaofiarowanie powodowi przez zarządcę miejsca na cmentarzu całkowicie zrekompensuje skutki naruszenia praw niemajątkowych powoda. W ocenie Sądu odwoławczego w okolicznościach niniejszej sprawy sam fakt uwzględnienia roszczenia o zastosowanie innych środków koniecznych do usunięcia skutków naruszenia „wyczerpuje” uprawnienia osoby, której dobro osobiste naruszono i powinno prowadzić do oddalenia powództwa o zadośćuczynienia.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego analiza wskazanych powyżej przesłanek zasądzenia zadośćuczynienia, a przede wszystkim dokonana ocena zachowania pozwanego, brak po jego stronie wysokiego stopnia zawinienia oraz orzeczenie przez Sąd I instancji środków prowadzących do całkowitego usunięcia skutków naruszenia przy uwzględnieniu rodzaju naruszonego dobra osobistego wskazuje na brak podstaw do zastosowania także tego sposobu usunięcia skutków naruszenia.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny oddalił apelację jako bezzasadną na podstawie art. 385 k.p.c.

MR-K